

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

*Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση,
σε θέματα Θεάτρου Σκιών, σάτιρας και ευρύτερης ενημέρωσης
Περίοδος Α' Τεύχος 59 Ιούνιος 2024*

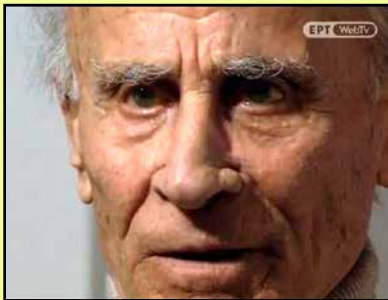

Ποιοι παλιοί μάστορες της τέχνης έφυγαν τον Ιούνιο

7 Ιουνίου 2023: Μνήμη Καραγκιοζοπαίχτη Θανάση Σπυρόπουλου (1931-2023), κορυφαίου καραγκιοζοπαίχτη της μεταπολεμικής Ελλάδας. Καταγόμενος από το Κοπανάκι Μεσσηνίας, ο Σπυρόπουλος μαθήτευσε κοντά στον Βασίλη Φιλντισάκο και συνεργάστηκε κατόπιν με πολλούς καραγκιοζοπαίχτες (όπως π.χ. με τον Φρίξο Γαζεπίδη). Δραστηριοποιήθηκε καλλιτεχνικά κατά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, ανελλιπώς, σε ολόκληρη τη χώρα αλλά και στο εξωτερικό. Ιδιαίτερη επιτυχία γνώρισαν οι τηλεοπτικές εκπομπές του με παραστάσεις Καραγκιόζη κατά τη δεκαετία του 1980 στην τότε ΕΡΤ-2. Με την είσοδο της νέας χιλιετίας, διατηρεί (με το γιο του) δύο θεατράκια: Στο Γαλάτσι και στους Αγίους Αναργύρους. Έχοντας διατελέσει και πρόεδρος του Π.Σ.Θ.Σ., αγωνίστηκε για την εξύψωση του Καραγκιόζη με μια σειρά καινοτομιών, (όπως αναφέρει και ο ίδιος στο βιβλίο του Φωτιάδη), για «ένα νέο Καραγκιόζη που δεν ξέρει κανείς να παίζει, διότι δεν έχουν δει πώς γίνεται».

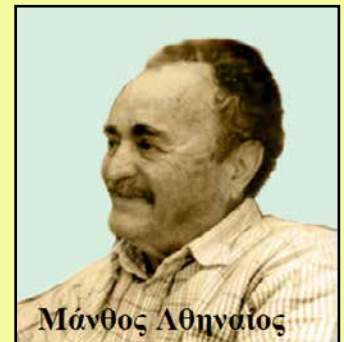
25 Ιουνίου 2008: Μνήμη Καραγκιοζοπαίχτη Βάγγου (1922-2008), σπουδαίου

εκπροσώπου της Πειραιώτικης Σχολής του Θεάτρου Σκιών. Καταγόταν από τον Πειραιά. Πρωτογνώρισε τον Καραγκιόζη κοντά στον Ιατρίδη και μαθήτευσε κυρίως κοντά στον Χρήστο Χαρίδημο. Διέπρεψε τόσο στην Ελλάδα με τα μόνιμα θεατρά του (κυρίως στον Πειραιά), όσο και σε χώρες του εξωτερικού. Διετέλεσε Πρόεδρος του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών, ενώ έβγαλε πολλούς αξιόλογους μαθητές. Έμελε να καταξιωθεί ως ένας από τους πιο σημαντικούς καραγκιοζοπαίχτες σε μια εποχή που ο Καραγκιόζης περνούσε δύσκολες στιγμές εξαιτίας του κινηματογράφου και κυρίως εξαιτίας της τηλεόρασης. Η αυτοβιογραφία του Βάγγου εκδόθηκε το 2019 από τις εκδόσεις «Γαβριηλίδη» και με την επιμέλεια του αείμνηστου Σκηνοθέτη και Ποιητή Λευτέρη Ξανθόπουλου, ο οποίος «έφυγε» από τη ζωή στις 19 Ιουνίου 2020.

28 Ιουνίου 2009: Μνήμη Μάνθου Αθηναίου

(Λιονέττη) (1925-2009), ενός από τους πιο ταλαντούχους καραγκιοζοπαίχτες. Γεννήθηκε στην Αθήνα. Τον πατέρα του, ο οποίος ήταν ιταλικής καταγωγής, τον έλεγαν στο επώνυμο Λιονέττη. Πρωτοέμαθε τον Καραγκιόζη κοντά στον καραγκιοζοπαίχτη Μανωλόπουλο. Έκατσε όμως κοντά και στους Κώστα Μάνο, Γιαννέλο, Κουτσούρη και Κελαρινόπουλο. Αν και πέρασε από πολλά επαγγέλματα (π.χ. εργαζόταν αρχικώς ως σιδεράς στο σιδεράδικο του πατέρα του), τελικά έγινε καραγκιοζοπαίχτης, κατέχοντας όμως και τις δεξιότητες στο «να τα φτιάχνει όλα μόνος του», χάρη στη θητεία και το πέρασμά του από τα άλλα επαγγέλματά του. Συμμετείχε (μαζί με τους Σταμάτη Γενεράλη, Γιώργο Μαμάη και Μίμη Μόλλα) και στην Αποθέωση του «Κατσαντώνη» της κινηματογραφικής ταινίας του Λάκη Παπαστάθη «Θεόφιλος».

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Πάνος Β. Καπετανίδης

Τηλέφωνο: 210 46 16 664

Διόρθωση κειμένων:

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης

Εξώφυλλο:

Τάσος Ανδριώτης

Τα κείμενα, που φιλοξενούνται στο ψηφιακό έντυπο **“Ο Καραγκιόζης Αλογόκριτος”**, εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις των συντακτών τους, κάτι που δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά και την αποδοχή τους από τους υπεύθυνους της ύλης του.

ΑΛΟΓΟΚΡΙΤΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

Γράφει ο Πάνος Καπετανίδης

ΠΟΛΕΜΗΣΤΕ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΙΣΤΕΣ

Το «Παιδαγωγικό Ινστιτούτο», σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας, έχει κατά καιρούς εμφανιστεί να ζητάει την αφαίρεση από τα σχολικά βιβλία στην ουσία όλων των χαρακτήρων του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών, με πρόσχημα το ότι αυτοί φέρουν χαρακτηριστικά δήθεν ρατσιστικά (ο καμπούρης, ο μυταράς, ο κουτσός, ο χοντρός κλπ.).

Αυτό, πέραν της κεκαλυμμένης «λογοκρισίας», που τα τελευταία χρόνια μας επέβαλαν οι δικαιωματιστές, δείχνει και την πολιτιστική άγνοια αυτών που προτείνουν αυτού του είδους τη νέα ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ. Δείχνει ότι δεν γνωρίζουν την προέλευση του μοναδικού στο είδος του Ελληνικού Λαϊκού Θεάτρου Σκιών από την Commedia dell' Arte, καθώς και τη μετατροπή των παρατσουκλιών σε κανονικά ελληνικά επίθετα. Ενδεικτικά, αναφέρω μερικά από τα πασίγνωστα: Διονύσιος Σολωμός: εθνικός ποιητής, Δημήτρης Μυταράς: ζωγράφος-καθηγητής ΑΣΚΤ, Δημήτρης Καμπουράκης: δημοσιογράφος, Δημήτρης Στούμπος: δημοσιογράφος, Γιώργος Φούντας: ηθοποιός, Αργύρης Καμπούρης: Έλληνας καλαθοσφαιριστής και νυν προπονητής, Παναγιώτης Λαγός: Έλληνας διεθνής ποδοσφαιριστής, Γιάννης Λούλης: Έλληνας επικοινωνιολόγος, πολιτικός αναλυτής και συγγραφέας, Σωτήρης Μουστάκας: Ελληνοκύπριος ηθοποιός, Στράτος Παχής (1928-1996): Έλληνας ηθοποιός, Στέλιος Πέτσας: Έλληνας πολιτικός, Γιάννης Πουλόπουλος: Έλληνας τραγουδιστής, Στέλιος Ράμφος: Έλληνας φιλόσοφος και συγγραφέας, Αντώνης Σαμαράς: πολιτικός-πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας, Θόδωρος Σκυλακάκης: υπουργός, Γιάννης Σκλάβος: σεναριογράφος και θεατρικός συγγραφέας, Τομαραίοι: οικογένεια που ανάδειξε αγωνιστές του 1821.

Τα πιο παράξενα (υπαρκτά ονόματα) από τους τηλεφωνικούς καταλόγους Ελλάδας (!!!):

1. Ακίνδυνος Αλβανός (Υπάρχει τέτοιος)	28. Ηλίας Σφίγγης
2. Σεραφείμ Μπουφές	29. Αριστοκράτης Ξεσφίγγης
3. Σουλτάνα Κουτσουκλανιότογλου	31. Κάρολος Κινέζος
4. Αγλαΐα Βουνοτρουπίδου	32. Ελπιδοφόρος Προσπαθόπουλος
5. Τίμιος Τέλειος	33. Φανούριος Μπινές
6. Κάρολος Φρίκης	34. Ακριβή Γουρούνα
7. Κάρολος Σκορδαλιάς	35. Ροδόλφος Παπιομούτογλου
8. Βρασίδης Βρυκόλακας	36. Άννα Γούλα
9. Ιππουργός Ξυπόλυτος	37. Χαριτωμένη Ταράτσα
10. Κροίση Πετρελαίου	38. Αμανάτιος Βελόνας
11. Πέτσας Καλοψημένος	39. Αριστοτέλης Βερίκοκος
12. Αριστομένης Φάλαινας	40. Ειρηονίκη Γαμβρού
13. Ολυμπία Φάρσαλα	41. Όμηρος Λουκάνικας
14. Ολυμπία Τρίκαλα	42. Σαριμπάλα Ζωγραφίνα
15. Σεβαστή Φέτα	43. Παγώνα Σίγουρα
16. Πύργος Ηλίας (όχι Θεσσαλονίκης)	44. Αρσινόη Σουβλάκη
17. Κλεοπάτρα Κοκαλιάρογλου	45. Ανθούλα Καπνιστή
18. Περσεφόνη Τρομπέτα	46. Παρασκευή Μεσημέρη
19. Λητώ Βρακάκη	47. Κυριακή Μεσημέρη
20. Ευλογέτα Τσουτσούνη	48. Παρθένα Τσιμπουκά
21. Πόθος Καρπός	49. Μάρτης Απρίλης
22. Λέλα Τρέλα	50. Ζαμπέτα Φέτα
23. Ζήσης Γεράσης	51. Βούτα Κασσιανή
24. Φρίξος Σπάτουλας	52. Παρθένα Γαμίδου
25. Φρίξος Χατζησαλάτας	53. Ροδάμανθος Φουκαράς
26. Αντωνία Χατζηρούφα	54. Διαλεχτή Κατσικά
27. Αριστοτέλης Ξεσφυγούλης	

ΑΛΟΓΟΚΡΙΤΕΣ ΓΝΩΜΕΣ 2

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΗ ΜΑΡΙΝΑ ΣΑΤΤΙ

Κοινοποίηση στην ΕΡΤ

Κυρία Σάττι,

Φύγατε για το Μάλμε με ένα ντεπόζιτο γεμάτο καλά σχόλια και ευχές για επιτυχία, και το κάψατε ασυλλόγιστα και επιπόλαια. Σε μια ευτελή σκηνική και τηλεοπτική παραστασούλα, όπου τα θέλατε όλα, φώτα, κάμερες, ματιά (όχι όμως αυτιά!) να είναι στραμμένα σε σας και μόνο σε σας. Μου έκανε κάτι, σαν επιβεβαίωση του αρχαίου κινεζικού ρητού (Κομφούκιος, νομίζω), "η βουλιμία για επιτυχία είναι συνήθης, όταν αυτή έρχεται αργά". Στο όχι ασήμαντο περιθώριο, αποδειχθήκατε εξίσου φωτοφανής και αναποτελεσματική, χασμώμενη, όσο μιλούσε συνάδελφός σας, με την εμπορική, λαϊκίστικη πρόθεση να ενταχθείτε/αναδειχθείτε (σαν συνέχεια, ίσως, στις Παλαιστινιακές σημαίες της παραμονής πρωτοχρονιάς, που τις χρεώθηκε άδικα η ΕΡΤ) από αιδοός-σταρ της Eurovision σε υπέρμαχο της Παλαιστινιακής τραγωδίας (με ευθύνη της Παλαιστινιακής τρομοκρατικής οργάνωσης Χαμάς), αλλά πώς; Μέσω κωμωδίας. Ευτελίζοντάς την σε επίπεδο Μπάρμπα-Μυτούση.

Λησμονήσατε, σε όλη αυτή τη δύστοκη διαδρομή σας, ότι σας είχαμε στείλει για να εκπροσωπήσετε την Ελλάδα. Πλανηθήκατε να πιστεύετε ότι εκπροσωπούσατε αποκλειστικά την εαυτουλίστικη σας βουλιμία για επιτυχία.

Σας είχαμε ευχηθεί (αναγκαστικά) "καλή επιτυχία" και η ευχή δεν έπιασε. Ακόμη και για εκείνους που χάρηκαν αντανάκλαστικά, επειδή "η Ελλάδα μπήκε στον τελικό", η παρηγοριά ήταν ισχνή και νεφελώδης.

Ψυχαναλυτικά, ερασιτεχνικού επιπέδου, θα έλεγα ότι είστε παγιδευμένη ανάμεσα σε δύο κόσμους/δύο virtual reality πραγματικότητες και καταφέρατε να απογοητεύσετε και τους δύο.

Εν κατακλείδι, τη θλίψη μου για την απαράδεκτη δικαιολογία του χασμουρητού ως προϊόντος κόπωσης (στις δηλώσεις της ΕΡΤ), επειδή αυτού του είδους αμήχανη "προστασία" είναι χειρότερη και πιο οδυνηρή από την ειλικρινή καταδίκη της πράξης. Εγώ προσδοκώ τη συγνώμη της ΕΡΤ σε όσους θεώρησαν την παρουσία σας προσβλητική, ακόμη και αν και η ΕΡΤ είναι προδομένη από σας και μόνο.

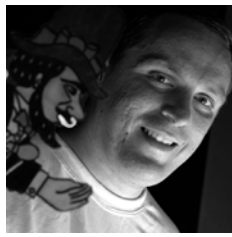
Άλλωστε, το αποτέλεσμα της 11ης θέσης της ινδικής παραφωνίας σας, μαρτυράει και την απήχηση της πολιτικής παιδαριώδους ανοησίας σας, σε αντίθεση με το τραγούδι του βαλλόμενου μέσα και έξω από το χώρο Ισραήλ, που έλαβε την 5η θέση, αγνοώντας τις κραυγές στην αρένα και τα χασμουρητά σας.

Και δεν θα αποφύγω το απαραίτητο "μπράβο" στην κυρία Παπαρίζου, που για το ανεξίτηλο της αξιοπρέπειάς της τα είπε όλα με δύο φράσεις: «Δεν θέλω να είναι πολιτική η Eurovision, αλλιώς πρέπει να βρισκόμαστε στις διαδηλώσεις».

«Καραχιοζο- μάννα» Πάτρα

Ένα ταξιδιωτικό οδοιποριό στην «καραχιοζομάννα» Πάτρα, την γόαη-ζενέειρα των τετών του 13ου αιώνα και των αρχών του 20ού (Μίμαρος), αλλά ταυτόχρονα και την γόαη-μητρόπολη του Μεσοπολέμου και της μεταπολεμικής εποχής ως την περίοδο των αρχών της Μεταπολίτευσης (Βασίλαρος-Θεόδωρόπουλος). Κάτι σαν τουριστικός περίπατος, έτσι όπως αποτυπώθηκε στο 6ο βιβλίο της σειράς «Οι τόποι μας», το οποίο ήταν αφιερωμένο στην Πάτρα και το οποίο υπογράφει την Κυριακή 18 Φεβρουαρίου με την «Καθημερινή της Κυριακής». Ήταν, πράγματι, πολύ ωραία η ιδέα της δημοσιογράφου Ισαβέλλας Ζαμπτεάου να εντάξει και το νεοελληνικό Θέατρο Σκιών του Καραχιοζο στην πραγματικήληληρονομιά της τρίτης μεγαλύτερης γόαης της Ελλάδας.

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης (Πατριός ή Πατριός)

ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΙΚΟΝ

του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

58) Οι καταστάσεις αλλάζουν!
Δόξα σοι ο Θεός!

ΦΙΓΟΥΡΕΣ: Μανώλης Μπαλούρδος

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τα θαύματα ανήκουν στη Δεξιά του Κυρίου.
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ποιος το λέει αυτό;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Εγώ!
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Έγινες και θεολόγος κιόλας;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Βασικά, το έχω ακούσει.
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τι ακριβώς έχεις ακούσει;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Η παντοδύναμη Δεξιά του Κυρίου δείχνει...
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τι δείχνει;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Δείχνει τι θέλει ο Θεός και τι θέλει ο λαός.
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Οπότε αυτό το πράγμα το δείχνει με θαύματα.
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τρόπον τινά, Καραγκιόζη μου, τρόπον τινά.
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Να σου δείξω και εγώ τότε μια καρπαζιά.
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Αχ! Τι ήταν αυτό;
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Το θαύμα της δικής μου δεξιάς χειρός.
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Βρε, πανάθεμά σε! Γιατί με κοπανάς;
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Πες μου αυτό το θεολογικό πού το έχεις ακούσει;
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ε...
ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Και ξερός. Ξέρασέ μου από ποια δεξιά το βρήκες.
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Από τα Ευαγγέλια;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Από τις Επιστολές;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ε, από πού το βρήκες;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Κοίταξε να δεις, Καραγκιόζη μου!

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τι να δω; Το θαύμα που λες;

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Εννοώ τις δηλώσεις.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Εσύ πάντως είσαι ό,τι δηλώσεις.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Δηλαδή;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Δηλαδή εκμεταλλεύεσαι καταστάσεις για ψήφους.

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Τι θες να υπονοήσεις;

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ότι η θρησκεία δεν ανήκει σε κανένα κόμμα.

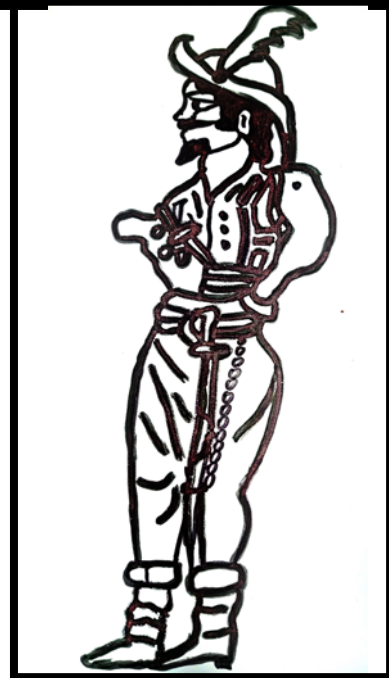
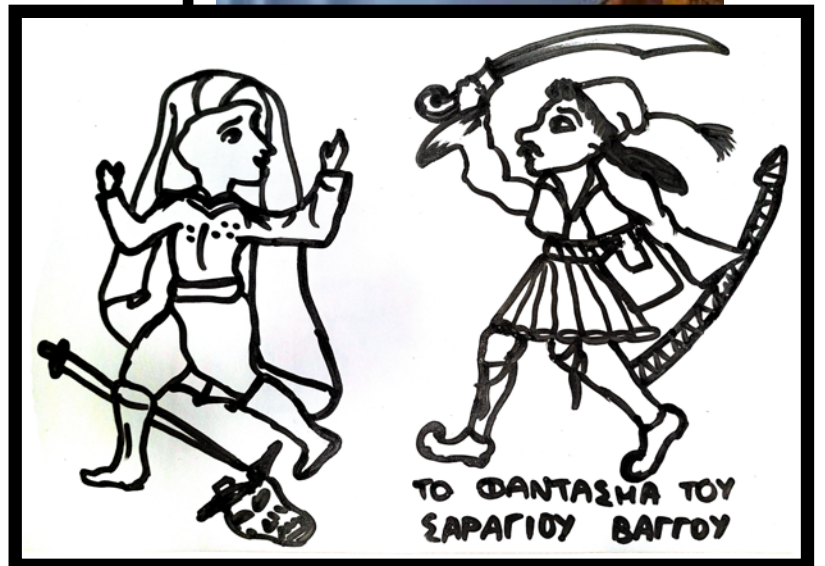
ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Ε...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ε, Οι καταστάσεις αλλάζουν! Δόξα σοι ο Θεός!

ΧΑΤΖΗΒΑΤΗΣ: Αυτό το είχε πει, πάντως, ο Χριστόδουλος...

Μας στέλνει
ζωγραφιές
ο ΘΑΝΑΣΗΣ

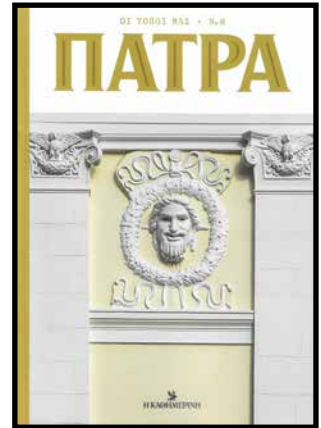

«Από τον κινηματογραφικό Δραπέτη στον Άγιο Ανδρέα»

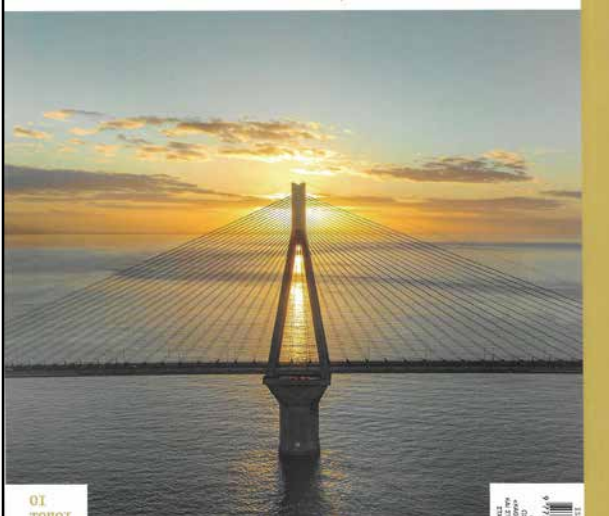
Είναι κοινός τόπος ότι στην τέχνη δεν υπάρχει παρθενογένεση. Κάπως έτσι, μέσα στα πλαίσια του ταξιδιωτικού μας οδοιπορικού στην «καραγιοζομάννα» Πάτρα,

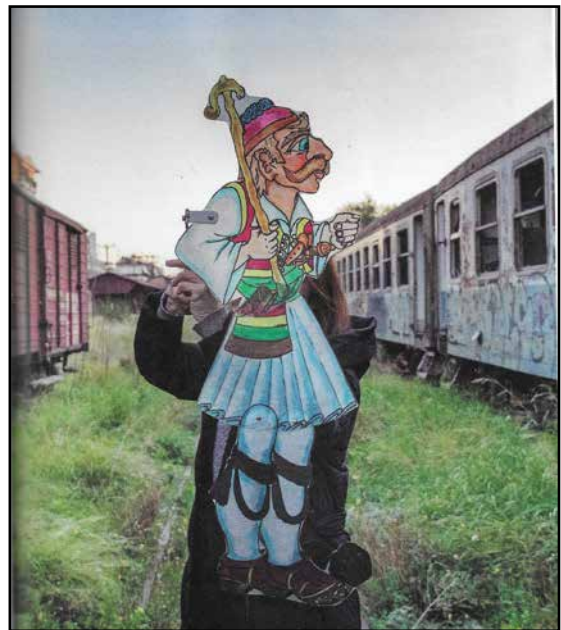
μία από τις επισκέψεις μας ήταν και στον παλιό σταθμό των τρένων του Άγιου Ανδρέα, ο οποίος λειτουργεί κανονικά και σήμερα. Εκεί, μέσα στα κουφάρια των παλιών βαγονιών, πήρε σάρια και οστά η αναβίωση της σκηνης στο τρένο με τους Κώστα Καζάκο και Γιώργο Νινιό από την κλασική ταινία «Ο Δραπέτης» του Δευτέρη Ξανθόπουλου.

Οι ένδοξες εποχές και οι μεγάλες ευκαιρίες, οι πρωταγωνιστές του χθες και του σήμερα, οι δομικές αλλαγές. Ο Άγιος Ανδρέας, τα σύμβολα και τα τοπία, οι νέες προκλήσεις και η επόμενη μέρα. Η Πάτρα μαζί και πέρα από το Καρναβάλι.

Μανωλάκης ο Βομβιστής

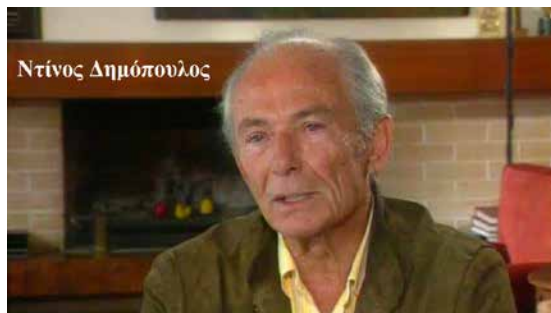

«Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ»

του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Ια) «ΤΑ ΔΕΛΦΙΝΑΚΙΑ ΤΟΥ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ» (1993)

Ως προς τη σχέση του Καραγκιόζη με το παιδικό θέαμα, παράσταση Θεάτρου Σκιών (μπροστά σε παιδικό κοινό ή σε σχέση με το παιδικό κοινό) έχει παρουσιαστεί σε αρκετές ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες από τη δεκαετία του 1990 και εξής:

α) Με δύο σκηνές με τους Καραγκιόζη, Πασά, Μπαρμπαγιώργο και τα Κολλητήρια, στην ταινία «Ούλοι εμείς, εφέντη» (1998) του Λεωνίδα Βαρδαρού και με τον Στέλιο Γούτη (τον παπά-Τριαντάφυλλο από τη γνωστή τηλεοπτική σειρά «**Το Καφέ της Χαράς**»), στο διπλό ρόλο του Νομάρχη και του αφανούς καραγκιοζοπαίχτη, πίσω από τον μπερντέ. Παρά την παρουσία του παιδικού κοινού στην εν λόγω ταινία, η αστυνομία διακόπτει βίαια δύο φορές το πολιτικών αποχρώσεων θέαμα του Καραγκιόζη, επιβεβαιώνοντας έτσι τις σαφείς πολιτικές διαστάσεις των παραστάσεων του «Ξυπόλυτου», καθώς υπάρχουν σαφείς ιστορικές αναφορές για τον Εμφύλιο Πόλεμο.

β) Παράσταση Καραγκιόζη από τον καραγκιοζοπαίχτη Θανάση Σπυρόπουλο (1931-2023) έχει παρουσιαστεί και στην ταινία μικρού μήκους «**Στη Σκιά**» (2007) του Δημήτρη Αποστόλου, με θέμα τη ζωή ενός παιδιού, που θα αλλάξει ριζικά, από τη στιγμή που θα παρακολουθήσει στο χωριό του παράσταση Καραγκιόζη.

γ) Στο «**Uranya**» (2006) του Κώστα Καπάκα (με τη βοήθεια του Νίκου Μπλαζάκη), ο Καραγκιόζης, ως αστροναύτης, επηρεάζει τη ζωή, τα σχέδια και τη δράση μιας παρέας παιδιών, κάποιο περασμένο καλοκαίρι.

Από όλες, όμως, τις προαναφερθείσες περιπτώσεις κινηματογραφικών ταινιών, θα προτιμήσουμε να αναλύσουμε (πάντα σε σχέση με το Θέατρο Σκιών) μια κινηματογραφική ταινία του Ντίνου Δημόπουλου (1921-2003), η οποία βασίζεται σε ένα μυθιστόρημα του ίδιου του σκηνοθέτη, με τον τίτλο «**Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού**». Το εν λόγω μυθιστόρημα κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το έτος 1988 από τις εκδόσεις «Καστανιώτη» και τιμήθηκε, το 1989, με το Βραβείο Διεθνούς Κριτικής Επιτροπής του Πανεπιστημίου της Πάντοβα. Στα 1993, τέλος, το βραβευμένο αυτό λογοτεχνικό έργο μεταφέρθηκε και στον κινηματογράφο από τον ίδιο το συγγραφέα.

Ιδιαίτερη αξία, όμως, έχει και η άποψη του ίδιου του σκηνοθέτη: «Είναι πολύς καιρός τώρα, που συνειδητά ή ασυνείδητα μετέχουμε σε κάποιες παράλογες διαδικασίες. Πηγαίνοντας στο σινεμά, για να αποφύγουμε για λίγο τη γύρω μας βαρβαρότητα, επιλέγουμε φιλμ γεμάτα ακριβώς απ' αυτή τη βία και τη βαρβαρότητα. Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού φιλοδοξούν να πάνε κόντρα σε αυτόν τον παραλογισμό. Στην αγριότητα του αιώνα, θέλουν να είναι μια φωνή τρυφερότητας και ανθρωπιάς. Κι ακόμη, μια δειλή αλλά βέβαιη πίστη πως η αγάπη, όσο κι αν έχει κυνηγηθεί στους καιρούς μας, παραμένει το μοναδικό συστατικό που συντηρεί την ελπίδα μας για έναν καλύτερο κόσμο. Και πως τα λιγοστά που απόμειναν αποθέματά της θα

πρέπει να τα αναζητήσουμε στην παιδική ψυχή, που αντέχει ακόμα» (Δημόπουλου Ντ., Ένας σκηνοθέτης θυμάται..., εκδ. Προσκήνιο, Αθήνα 1998, σ. 412-413).

Είναι αλήθεια ότι πρόκειται για μια παιδική ταινία που αντανakλά προφανώς τα παιδικά βιώματα του ίδιου του σκηνοθέτη, ο οποίος είχε γεννηθεί και μεγαλώσει στα ίδια μέρη που διαδραματίζεται αυτό το έργο. Σε γενικότερες γραμμές, επίσης, η λαϊκή τέχνη του Καραγκιόζη ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη και αγαπητή στην τότε δυτική Ελλάδα, με αποτέλεσμα έτσι να δικαιολογείται και η αξιοποίηση της τέχνης του Θεάτρου Σκιών, κατά την πορεία της αφήγησης. Τα παιδιά της ταινίας γνώριζαν τον Καραγκιόζη από τις παραστάσεις, στην περιοχή τους, κάποιου καραγκιοζοπαίχτη με το πιθανότατα πλασματικό όνομα «**Μιχάλαρος**». Θέλουν λοιπόν να δώσουν μια δική τους παράσταση Θεάτρου Σκιών, για να μαζέψουν χρήματα και να βοηθήσουν τον άρρωστο φίλο τους.

Η αναπόληση των σχετικών βιωμάτων του Ντίνου Δημόπουλου είναι φανερή, καθώς πολλοί Έλληνες καλλιτέχνες έτσι κι αλλιώς είχαν ξεκινήσει ανεπίσημα την καριέρα τους, δίνοντας παραστάσεις Καραγκιόζη από την παιδική τους κιόλας ηλικία, ιδίως μάλιστα σε μέρη με κάποια παράδοση στο χώρο του Θεάτρου Σκιών, όπως ήταν η τότε δυτική Ελλάδα. Παρόμοιου είδους περιστατικά αναφέρονται σε πολλές αυτοβιογραφίες ηθοποιών του θεάτρου και του κινηματογράφου. Στο σημείο αυτό, όμως, μας ενδιαφέρει η τόσο εξομολογητική

και αυτοβιογραφική στάση του Ντίνου Δημόπουλου, μέσα από την εξιστόρηση των παιδικών περιπετειών των ηρώων του. Ο Πέτρος προτιμούσε, στην αρχή, να παρουσιάσουν το έργο «**Ο Καραγκιόζης Σερίφης**», επηρεασμένος προφανώς από τον κινηματογράφο της εποχής του, καθώς ήδη, από την αρχή της ταινίας,

παρακολουθεί μαζί με την Ανθούλα την κλασική βωβή κωμωδία του Τσάρλι Τσάπλιν «**Το Χαμίνι**» ("The Kid").

Η αρχική του σκέψη ήταν να βάλει την Ανθούλα να παίξει το ρόλο της γοργόνας, αλλά τελικά, μετά από την παρέμβαση του έμπειρου Γιωργή (δηλαδή του μεγάλου αδερφού του Πέτρου), αποφασίζουν να παρουσιάσουν ένα γνωστότερο και κλασικότερο έργο, τον «**Καραγκιόζη Φούρναρη**», ενώ το ρόλο της γοργόνας θα τον έπαιρνε η Βεζυροπούλα.

Τα παιδιά ετοιμάζουν τις φιγούρες, διαφημίζουν την παράσταση, μαζεύουν πολλά λεφτά και όλη η εκδήλωση στέφεται με απόλυτη (εμπορική αλλά και καλλιτεχνική) επιτυχία. Στο σύντομο απόσπασμα αυτής της παράστασης, παρουσιάζονται μόνο οι σκαλιστές φιγούρες του Καραγκιόζη και του Κολλητηριού με τη σκαλιστή καλύβα στα δεξιά και το σκαλιστό σαράι στα αριστερά. Ακούγονται τα τραγούδια των παιδιών, με τη συνοδεία μιας φουσαρμόνικας και, κατά τον τελικό χορό, ο Καραγκιόζης και το Κολλητήρι αποχαιρετούν το κοινό τους.

Δυστυχώς, συγκεκριμένα επιπλέον αποσπάσματα του «Φούρναρη» δεν παρουσιάζονται στην ταινία, ίσως επειδή ο σκηνοθέτης δεν ήθελε τόσο να περιγράψει λεπτομερώς αυτήν την παιδική δουλειά, όσο να αναδείξει την όλη προσπάθειά τους, που είχε τεράστιο παιδαγωγικό αλλά και κοινωνικό ενδιαφέρον, πέρα βεβαίως από τις δεδομένες

καλλιτεχνικές ανησυχίες των συγκεκριμένων παιδιών και κατ' επέκταση γενικότερα της παιδικής ηλικίας.

Αυτό, εξάλλου, πιστεύουμε ότι είναι ένα από τα πιο βασικά μηνύματα της ταινίας, δηλαδή το ότι ο Καραγκιόζης αποτελεί γνήσια έκφραση της παιδικής ψυχής, της παιδικής αυτενέργειας και της δημιουργικότητας,

κάτι που επιβεβαιώνει (μέσω του Ντίνου Δημόπουλου) και τη μεγάλη αξία αυτής της τέχνης για την εκπαίδευση και γενικότερα για την καθημερινότητα του παιδιού, όπως

είχε υπαινιχθεί πρώτος ο Γρηγορίου με το «Πικρό Ψωμί» και φτάνοντας το 2021 στον Κώστα Χαραλάμπους με το «Λούγκερ». Με άλλα λόγια, ο Ντίνος Δημόπουλος ολοκληρώνει (συνειδητά και αποτελεσματικά) μια παιδαγωγική θεώρηση για το Θέατρο Σκιών μέσω του κινηματογράφου, την οποία είχε αρχίσει πρώτος ο Γρηγορίου και η οποία (αφού πορεύτηκε, μέσω και άλλων έργων για το παιδί ως θεατή του Καραγκιόζη), έφτασε στο αποκορύφωμά της με το παιδί ως δημιουργό καραγκιοζοπαίχτη, πίσω από τον μπερντέ. Όλα αυτά αντανακλώνται μέσα από τα καρέ της ταινίας και τις σελίδες του βιβλίου (Ντίνου Δημόπουλου, Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2002, σ. 162): «Το πλυσταριό του σπιτιού γίνηκε το κρυφό εργαστήρι από όπου θα έβγαινε τούτη η μεγάλη παράσταση που θα τράνταζε το Κοχύλι κι όλα τα καμποχώρια. Τα δυο αδέρφια βάλανε κάτω τα χαρτόνια, πήρανε τα μολύβια, τα κοπίδια και τα ψαλίδια στα χέρια κι άρχισαν να σχεδιάζουν, να κόβουν και να κεντάνε τις φιγούρες που λείπανε. Αναστέναζε πού και πού ο Πέτρος, που του αλλάζανε έτσι απότομα το έργο που είχε ονειρευτεί, μα το δίφραγκο στο εισιτήριο και η βοήθεια του Γιωργή γρήγορα τον έκαναν να ξεχάσει τον καημό

του. Ρίχτηκε, λοιπόν, και αυτός με τα μούτρα στη δουλειά και παρακολουθούσε κλεφτά τα επιδέξια χέρια του Γιωργή να πάρει και αυτός κάτι από τη γρηγοράδα και τη μαστοριά τους».

Μετά από την κατασκευή των φιγούρων, ήρθε η σειρά της πρόβας και κυρίως της επίσημης παράστασης: «Και άρχισαν όλοι μαζί να μαθαίνουν τον Καραγκιόζη Φούρναρη απ' όξω και τους έλεγε τα λόγια τους ο Γιωργής και αυτοί τα ξαναλέγαν και έκανε η Ανθούλα την Βεζυροπούλα και το Κολλητήρι, ωραία το έκανε το Κολλητήρι, πιο ωραία από την Βεζυροπούλα, και ο Πέτρος έκανε τον Καραγκιόζη, τον Χατζηαβάτη και τον Σιορ Διονύσιο. Τους άλλους με

τις βαριές φωνές, δηλαδή Μπαρμπαγιώργο, Βεζύρη, Βεληγκέκα, Σταύρακα και Μορφονιό, τους έπαιζε ο Γιωργής και αύριο πρωί-πρωί θα έβαζαν και το πανί στο παραθύρι, θα το τέντωναν καλά-καλά να είναι τεζαρισμένο και μόλις σκοτείνιαζε, θα άναβαν και τα κεριά να κάνουν την πρώτη τους την πρόβα. (...) Η παράσταση άρχισε στις εφτά το απόγευμα, όπως το είχαν κανονίσει τα δυο παιδιά. Όλες αυτές τις μέρες, Τετάρτη δηλαδή, Πέμπτη, Παρασκευή και ολόκληρο σχεδόν το Σάββατο, δεν στάθηκαν ούτε λεπτό. Είχαν, βλέπεις, εκτός από το έργο, να φροντίσουν και για την αυλή, να βρουν πάγκους και σκαμνιά να κάτσει ο κόσμος. Το χέρι του Γιωργή έπιανε και δίπλα του ο Πέτρος και η Ανθούλα ήταν πρόθυμοι παραγιοί. Έτσι, ό,τι παλιό και άχρηστο κασόνι βρέθηκε πεταμένο στην αποθήκη του τελωνείου, γίνηκε στο άψε-σβήσε σκαμνί ή πάγκος και τοποθετήθηκε όμορφα σε αράδες όξω στο πλακόστρωτο και άφησαν και ένα διάδρομο στη μέση και στα πλάγια να περνάει ο κόσμος. (...) Φτιάξαν και δυο μπλοκάκια για τα εισιτήρια με την επιγραφή “Ο Καραγκιόζης Φούρναρης, δραχμαί δύο”, έστησαν κι ένα τραπεζάκι σιδερένιο στην αυλόπορτα και κάθισε εκεί ο Γιωργής κι έκοβε και δίπλα του η Ανθούλα και ο Πέτρος να

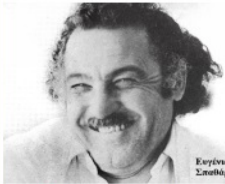

κοιτάνε με μάτι άγρυπνο, μην περάσει κανένας τζαμπατζής και ζημιώσει την επιχείρηση. (...) “Πλημμύρισε η αυλή από γυναίκες και άντρες, παιδιά και κοπέλες, γιόμισαν οι μάντρες από πιτσιρίκια, άλλοι ανέβηκαν στη συκιά και στις αρμυρήθρες, άλλοι καθόντουσαν χάμω και όλοι γέλαγαν και χτύπαγαν παλαμάκια και φώναζαν και βροντούσαν τα πόδια τους στις πλάκες από χαρά, και καλύτερο Κολλητήρι από την Ανθούλα δεν ξαναπαίχτηκε στο Κοχύλι, (...) ούτε

Καραγκιόζης τόσο γουστόζικος και Μπαρμπαγιώργος πιο αστείος”, και ακόμα, η είσπραξη έφτασε τις τριακόσιες είκοσι δραχμές, γιατί ήταν πολλοί που πλήρωσαν πάνω από δίφραγκο, ο κύριος τελώνης έδωσε πενήντα δραχμές και ο κύριος Τέτσης, ο εκτελωνιστής, ολόκληρο εικοσόφραγκο» (Ντίνου Δημόπουλου, ό. π., σ. 163, 174, 176-177).

Στα μέρη της δυτικής Ελλάδας, όπου διαδραματίζεται αυτή η ταινία, έκανε τα πρώτα του βήματα ο επικός Ηπειρώτικος μπερντές. Στα ίδια μέρη, επίσης, γεννήθηκε η παράσταση του «Κατσαντώνη» και εκεί κοντά έδρασε και ο ομώνυμος ήρωας επί Τουρκοκρατίας, με τον οποίο ξεκίνησε η έρευνά μας, (με την Αποθέωση του «Θεόφιλου»), για να καταλήξουμε και πάλι στον ίδιο ήρωα και στον οποίο έχει αφιερωθεί το δραματοποιημένο ντοκιμαντέρ: «Το πήδημα του Κατσαντώνη και ο Μπάρμπα-Λάμπρος» (2005) του Γιώργου Κολόζη (1953-2009), με τη δυναμική παρουσία του Θεάτρου Σκιών, κατά την εξέλιξη της δράσης, με σκηνικά και φιγούρες του Βαγγέλη Βαβανάτσου, με τον ίδιο τον Βαβανάτσο ως καραγκιοζοπαίχτη και, τέλος, με τη συνδρομή του Σωτήρη Χαρίδημου «για την ποδιά και το διάκοσμο του μπερντέ».

Σχετικά με τα κινούμενα σχέδια, ο Γιάννης Χατζής τονίζει (για παρόμοιες ελληνικές ταινίες) ότι «ο Καραγκιόζης ενέπνευσε (δυστυχώς καθόλου πετυχημένα) δυο φορές το ελληνικό κινούμενο σχέδιο. Το 1968, οι Π. Γιαννόπουλος και Κ. Διασίντος παρουσιάζουν τον ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΡΑΚΟ, ένα άτεχνο κινούμενο σχέδιο σε αγγλική ομιλούσα, που φαίνεται ότι φιλοδοξούσε να κατακτήσει την αμερικάνικη αγορά. Η ταινία, αν και έχει για ήρωες φιγούρες του κλασικού καραγκιόζικου ρεπερτορίου, έχει να κάνει ελάχιστα με την παράδοση του Θεάτρου Σκιών και εμπνέεται κύρια από γκαγκ του αμερικάνικου καρτούν. Το 1977, ο Μανώλης Ζάχος επιχειρεί με το έργο Η ΤΕΧΝΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΗΞΕΡΕ ΚΑΝΕΙΣ, να κάνει κινούμενο σχέδιο, στηριζόμενος (κατά κάποιον τρόπο) στην αισθητική παράδοση του Θεάτρου Σκιών. Το αποτέλεσμα είναι αρκετά άτεχνο και αντικινηματογραφικό. Θυμίζει αρκετές παρόμοιες προσπάθειες εξεύρεσης μιας “ελληνικότητας” μέσα από διανοουμενίστικες προσεγγίσεις. Ακόμη, δεν μπορεί να περάσει ξώφαλτσα η “αβασάνιστη” άποψη του Βασίλη Ρώτα για έναν Καραγκιόζη του “σήμερα”, δοσμένο μέσα από το κινηματογραφικό κινούμενο σχέδιο» (Γ. Χατζή, «Κινηματογράφος και Καραγκιόζης», ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΕΤΡΑΔΙΑ, τεύχ. 11 (1983), σ. 78-79). Μέχρι το 2022, που παρουσιάζεται ένα νέο έργο. Πρόκειται για την ταινία: «ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: THE MOVIE», την οποία θα αναλύσουμε στο επόμενο τεύχος.

Ο ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΣΠΑΘΑΡΗΣ ΣΤΟ Κ.Θ.Β.Ε.

Και ήταν επίσης εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι ο Ευγένιος Σπαθάρης πέτυχε μια εξαιρετική κατεύθυνση θεατρική σκηνότητα.

Το ρόλο του Καραγκιόζη ερμήνευσε ο Νικήτας Τσακίρογλου, το «φιζικ» του οποίου, με την πολύ μεγάλη και γαμήλι μύτη, ταιριάζει απόλυτα με το ρόλο (φωτογραφία από το βιβλίο του Θανάση Φωτιάδη «Καραγκιόζης ο πρόσωπος»).

Ο Ευγένιος Σπαθάρης κλήθηκε κάποτε από τον ποιητή και φιλόλογο Γιώργο Θέμελη να σκηνοθετήσει ένα έργο του με θέμα τον Καραγκιόζη. Κατά τη διάρκεια της πρόβας, ο Σπαθάρης ήταν βαθύτατα συγκινημένος, που τον επέλεξε ο Θέμελης, για να αναλάβει τη σκηνοθεσία στη μεγάλη κρατική σκηνή του Κ.Θ.Β.Ε.

Το έργο του Γιώργου Θέμελη λεγόταν «Το ταξίδι» και ο Σπαθάρης το σκηνοθέτησε με ηθοποιούς (δηλαδή όχι για το πανί με τις φιορούδες του).

Ήταν ένα τρέσατο αισθητικό εγχείρημα η παρουσίαση στο θέατρο ενός έργου γραμμένου, θεωρητικά, για να παιχτεί σε Θέατρο Σκιών.

Η συμμετοχή του μόνιμου βοηθού σκηνοθέτη του Κ.Θ.Β.Ε., Νίκου Παπαδάκη, για τη θεατρική μεταφορά του έργου, ήταν αποφασιστικής σημασίας.

Ο Ευγένιος Σπαθάρης (στο πνεύμα των λαϊκών καραγκιοζοπαγίων, ανγράμωτων λισών, αλλά όχι αμόρφωτων) ένιωθε τότε ότι τον τιμούσαν πολύ που να ανέβαιναν τη συγκεκριμένη σκηνοστάσια.

Ο συμμαθητής του έργου, Γιώργος Θέμελης, ήταν τότε μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής και του Διοικητικού συμβουλίου του Κ.Θ.Β.Ε.

Τη μουσική έγραψε ο σπουδαίος Θεσσαλονικιός συνθέτης Σπύρος Κουγιουμτζής και το έργο πρωτοπαίχτηκε στο αρχαίο θέατρο των Φιλίππων και στο αρχαίο θέατρο Θάσου το καλοκαίρι του 1966.

Στη συνέχεια, παίχτηκε και στη Θεσσαλονίκη, στην Κεντρική Σκηνή του Κ.Θ.Β.Ε., το χειμώνα του 1966 έως το Πάσχα του 1967.

Το έργο είχε μεγάλη επιτυχία, έκοψε πολλές χιλιάδες εισιτήρια και αποτέλεσε ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον αισθητικό πείραμα: Ένα έργο για Θέατρο Σκιών να παρουσιάζεται στη μεγάλη σκηνή του Κ.Θ.Β.Ε.

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης & Θεό Καλαμτσάκης

Ο Νικήτας Τσακίρογλου

ΛΕΣ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΧΘΕΣ:

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ 48ου ΤΕΥΧΟΥΣ

(ΙΟΥΝΙΟΣ 2023)

Τέσσερις εικόνες μιλάνε όσο 4.000 λέξεις...

Το πιο αξιωματισμένο όμως γινώρισμα της κινηματογραφικής καριέρας του Μουστάκα ήταν ότι, όπως ακριβώς ο Στάθης Φωτιάδης έκλεισε την κινηματογραφική του καριέρα ως ηγούμενος της Μονής Σινιά, στον «Καζαντζή» του Σμαραγδή, έτσι και ο Σπύρης Μουστάκας έκλεισε την καριέρα του ως Παπά-Παπ. Δηλαδή ως ο ζωγράφος δασκάλος του «Ελ Γκρέκο» στην ομώνυμη ταινία πάλι του Σμαραγδή, με την ταινία να βγαίνει στους κινηματογράφους το φθινόπωρο του 2007, δηλαδή μετά από το θάνατο του Μουστάκα (Δευτέρα 4 Ιουλίου ηθοποιού, Μαρίας Μπονίου (Πέμπτη 30 Αυγούστου 2007).

Ένας μεγάλος Έλληνας κωμικός ηθοποιός που ξεκίνησε (όχι τυχαία) την κινηματογραφική του καριέρα με Καζαντζή και την έκλεισε με Ελ Γκρέκο.

«ΝΤΙΝΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ (1913-2001)» του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Ο Ντίνος Ηλιοπούλος είναι χωρίς αμφιβολία ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ηθοποιούς του ελληνικού κινηματογράφου και θεάτρου. Κάποιοι αναφέρονται στη φινέτσα, το ταλέντο ή το ήθος του Ντίνου Ηλιοπούλου, αλλά ακόμα όλα αυτά αδυνατούν να οριοθετήσουν το εύρος της θεατρικής και κινηματογραφικής του παιδείας.

Αναφέρει σχετικά ο Κώστας Γεωργιοπούλου: «Είχα τη μεγάλη τύχη, κάποια στιγμή, ως νέος, να παρακολουθήσω τον τρόπο, με τον οποίο δούλευε ο Ηλιοπούλος, όταν έπαιζε ένα ρόλο. Ο Ηλιοπούλος είχε δύο ελαττώματα. Αιφρώπι να ελαττώματα, που είχαν σχέση με την κατασκευή του. Είχε οκτώμιση βαθμούς μυωπίας, δεν έβλεπε, πέρα από ένα μέτρο, χωρίς γυαλιά, και το δεύτερο, δεν είχε καλή μνήμη. Δεν μπορούσε να μάθει, εύκολα, κείμενο. Έτσι λοιπόν, είχε χορηγηθεί να ερμηνεύει, ανάμεσα σε τρετάκια, που ήταν μέσα στη σκηνή, να μετράει ένα-δυο-τρία, να γυρίζει πίσω και να χορηγεί όλη την κίνηση, γιατί δεν έβλεπε, τόσο που έπρεπε και οι ηθοποιοί, να προσαρμόσουν σε αυτό, να μην τρακάρουν. Και δεύτερο, το έφτιαξε, ακριβώς, αυτό το ιδίωμα, που έχουμε όλοι. Επειδή δεν θυμόταν, έφτιαξε αυτήν την κίνηση, την κυκλική, για να θυμηθεί τα παρακάτω. Είχε φτιάξει πολλά, με αυτό, που λέμε, μνήμη τα λήθη και τα πάθη του, δηλαδή τους τρόπους, με τους οποίους ο καθένας διαφοροποιείται»

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Μηνιαία ανεξάρτητη-αδέσμευτη ηλεκτρονική έκδοση σε θέματα Θεάτρου Σκιών, σάτιρας και ενρύτερης ενημέρωσης Περίοδος Α' Τεύχος 48 ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

«ΣΩΤΗΡΗΣ ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ (1940-2007)» του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Ο Σωτήρης Μουστάκας (1940-2007), μεγάλη μορφή του ελληνικού θεάτρου και της επιθεωρητικής σάτιρας και πρωταγωνιστής στην Ένοπλη κωμική δράση κατά των Άγγλων, υπήρξε και μεγάλη πρωταγωνιστική μορφή του παλιού και νεότερου ελληνικού κινηματογράφου.

Ξεκίνησε την καριέρα του ως ο τραλός στον επικό «Αλέξη Ζοζιμιά» του Μιχάλη Καζαντζή, αλλά αμέσως κέρδισε τις εντυπώσεις, είτε σε μικρούς ρόλους («Η ώρα του κοριτσιού», «Τεθλιωμένο παιδί της μάνας», «Να ζει κανείς ή να μην ζει», «Ένα αστέιο κορίτσι» κτλ.), είτε με τις στάκες του (π.χ., στην ταινία «Η τύχη μου τρέλα-κορηγήτη Ανρί ή «Αρνί» («Μεσεσεσεσεσεσε») στο «Καλις πριν το δολοφόνιο του Δακκου Σακελλαρίου ή ο έρσοι πεναλκων μαχητής της ελαστικής μωσαϊκής, που προδίδει τον Βεν και μπουζούκι του Ορφέη Λόσκου (έχει μείνει μάστιγα παροιμιώδης η δήλωση του Μουστάκα μετά την ηθικιστική εκμυστηρία της ΕΤ-2 «Τι ωλίκενο λώπιμον για πένταρ ότι αυτό δεν μπορούσαν να ξεσηκώσουν τη σκηνή, με αποτέλεσμα ο Νίκος Σταυρίδης την επόμενη μέρα να τον αγοράσει τυράβιας)».

Ο Μουστάκας κέρδισε επίσης και τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη Φινιάς Φίλι με την ρο λωίω ρόλο της καρδιάς του. Εκείνη την εποχή όμως, ο ελληνικός κινηματογράφος στήδεσε στο 1980, αποτελώντας τότε μαζί με τον Στάθη Φωτιάδη και τον «Τσιτάμ» του Μουστάκα παντός τον μεγαλύτερο ονόματη της κωμωδίας ή και της θιντεκωμωδίας (και διατίεται και συχνά σουρεαλιστικής κωμωδίας: όπως η «Νονά», ο «Δυναστεία», το «Τούβλο» και κυρίως, ο παραγνωρισμένος «Σελιαδούρος», το «Φάντασμα» του «Τούβλου» και κυρίως, ο κωμικός που «Ροζ Γάτος», μια από τις πιο αγαπημένες (προσωπικά) κωμωδίες με διαχρονικές σάτιρες και αγαπημένες ερμηνείες

Οι Ευτράπεζες Ιστορίες του Νασρεντίν Χότζα

Επιμέλεια κειμένων:
Πάνου Καπετανίδη

101. - ΤΟ ΠΕΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

Μια μέρα, ο Νασρ-εν-Ντιν Χότζας ξάπλωσε στην όχθη του ποταμού και είπε:

- Τώρα θα πεθάνω.

Σε λίγο, τον πήρε ο ύπνος και κοιμήθηκε βαθιά και μακάρια.

Ύστερα από κάμποση ώρα, ένας διαβάτης, που περνούσε από εκεί, τον ξύπνησε και του είπε:

- Σε παρακαλώ, μου λες από πού είναι το πέραμα του ποταμού, αν το ξέρεις;

- Όταν ήμουν στη ζωή, αποκρίθηκε ο Χότζας, ήταν από εδώ, τώρα δεν ξέρω από πού είναι.

102. - ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΤΑ

Ο Νασρ-εν-Ντιν Χότζας αγαπούσε πολύ το τζιγέρι και τακτικά αγόραζε, μα η γυναίκα του, του σερβίριζε πάντα άλλα φαγιά, γιατί η τύχη το ήθελε να αγαπά και αυτή υπερβολικά το τζιγέρι, τόσο ώστε να το τρώει και να μην της πηγαίνει η καρδιά να αφήσει και του ανδρός της.

Λοιπόν, μια μέρα, ο Χότζας δεν βάσταξε πια και είπε θυμωμένος:

- Εγώ φέρνω πάντα τζιγέρι, τι γίνεται;

Εκείνη του είπε:

- Το αρπάζει η γάτα!

Ο Χότζας σηκώνεται αμέσως και παίρνει το τσεκούρι και το κλειδώνει στην ντουλάπα.

- Τι κάνεις; τον ρωτά η γυναίκα του.

- Το κρύβω από τη γάτα, αποκρίνεται ο Χότζας.

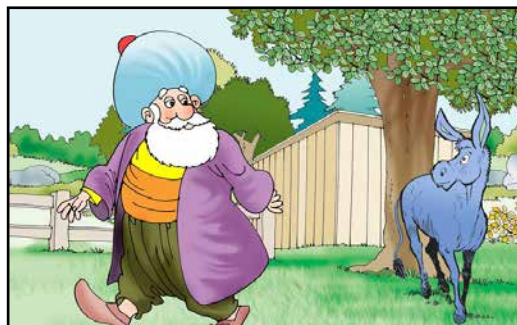
- Και τι θα το κάνει η γάτα το τσεκούρι, λέει η γυναίκα με ξεκαρδιστικό γέλιο.

- Αυτή που καταδέχεται και τρώει δυο γροσιών πράμα, απαντά ο

Χότζας, θα σου αφήσει, νομίζεις, το τσεκούρι, που έχει μισό τάλαρο;

103. - ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ

Μια μέρα, που ο Χότζας ήταν μόνος στο

σπίτι, άνοιξε ένα μικρό λάκκο και έχωσε εκεί λίγα χρήματα που είχε συνάξει από οικονομίες. Μα σκέφθηκε λιγάκι και είπε μέσα του:

- Αν ήμouνα εγώ κλέφτης, θα τα έβρισκα.

Πήρε, λοιπόν, τα χρήματα από εκεί που τα έχωσε και πήγε και τα έκρυψε σε ένα άλλο μέρος. Μα και για κείνο το μέρος έκανε την ίδια σκέψη και τα πήρε πάλι πίσω.

Βρέθηκε σε αμηχανία, μην ξέροντας πού να βρει το ασφαλέστερο μέρος, όταν άξαφνα είδε ένα λόφο, που ήταν αντίκρυ στο σπίτι του.

- Α! Βρήκα! είπε με ευχαρίστηση.

Κατεβαίνει, μια και δυο, στον κήπο, κόβει ένα κλαδί από ένα δέντρο, βάζει τα χρήματά του σε μια σακούλα, την κρεμά στην άκρη του κλάδου και ανεβαίνοντας στο λόφο, στήνει τον κλάδο στο ψηλότερο μέρος. Ύστερα, κατεβαίνει και καμαρώνοντας από κάτω το έργο του, λέει:

- Αλήθεια, βρήκα το πιο ασφαλισμένο μέρος για τα χρήματά μου.

Γιατί ποιος μπορεί τώρα να τα πειράξει εκεί που είναι; Ο άνθρωπος δεν είναι πουλί, για να μπορέσει να φθάσει ως εκεί πάνω!

Έτυχε, όμως, κάποιος πανούργος, κρυμμένος κάπου εκεί, να παρακολουθήσει όλες τις κινήσεις του Χότζα και μόλις αυτός έφυγε και γύρισε στο σπίτι του, βγήκε από την κρυψώνα του, ανέβηκε στο λόφο, πήρε τη σακούλα με τα χρήματα και έφυγε αφού πρώτα άλειψε τον κλάδο με κοπριά βοδιού.

Ύστερα από λίγο καιρό, ο Χότζας, έχοντας ανάγκη από μερικά χρήματα, ανέβηκε στο λόφο, μα με μεγάλη του φρίκη είδε ότι η σακούλα του είχε κάνει φτερά και ότι μόνο καβαλίνες υπήρχαν στη θέση της.

Έμεινε αρκετή ώρα σαστισμένος και βουβός από την έκπληξη και ύστερα είπε:

- Και εγώ έλεγα πως κάνεις άνθρωπος δεν θα μπορούσε να φθάσει ως εδώ πάνω. Για δες, όμως, πως το βόδι ανέβηκε και κόπρισε μάλιστα.

Μωρέ, τι περίεργο πράγμα!

104. - Η ΠΙΟ ΣΩΣΤΗ ΛΥΣΗ

Ένα σκυλί μαγάρισε, μια μέρα, στη μέση ενός δρόμου και ακριβώς μπρος στις πόρτες δυο σπιτιών που αντικρίζονταν.

Ο ιδιοκτήτης του ενός σπιτιού φώναξε, τότε, τον ιδιοκτήτη του άλλου και του είπε:

- Σε παρακαλώ, να καθαρίσεις το δρόμο από αυτές τις μαγαρισιές. Το σκυλί τις έκανε κοντά στο σπίτι σου και είναι χρέος σου να το κάνεις.

- Όχι, κύριε, πιο κοντά στο δικό σου τις έκανε και είναι δική σου υποχρέωση να τις σκουπίσεις.

- Όχι, αφέντη μου, εσύ οφείλεις να τις σκουπίσεις.
- Όχι, πασά μου, εσύ οφείλεις...
Σιγά-σιγά, με το «Όχι! Ναι!, Όχι! Ναι!» κόρωσε η φιλονικία και έφτασε ως στο δικαστήριο.
Τώρα, έτυχε, ακριβώς εκείνη την ημέρα, ο Χότζας να έχει πάει στο δικαστήριο, για να δει τον Καδή που, όταν άκουσε την υπόθεση, γύρισε σε αυτόν και του είπε:
- Χότζα μου, λύσε εσύ τη διαφορά αυτών των δύο ανθρώπων!
Ο Χότζας δέχτηκε και γυρίζοντας στους δύο ανθρώπους, ρώτησε τον έναν από αυτούς:

- Ο δρόμος, όπου μαγάρισε το σκυλί, είναι δημόσιος;
- Ναι, αποκρίθηκε εκείνος.
- Τότε, λέει ο Χότζας, ούτε εσύ ούτε ο άλλος δεν είναι υποχρεωμένος να σαρώσει τις ακαθαρσίες, αλλά ο Καδής! Αυτή είναι η πιο σωστή λύση!

105. - ΣΟΦΙΑ

Ο Νασρ-εν-Ντιν Χότζας είχε συνήθεια, κάθε φορά που έστελνε κανέναν από τους μαθητές του να γεμίζει τη στάμνα στη βρύση, πρώτα να τον δέρνει και έπειτα να του δίνει στα χέρια τη στάμνα.

Μια μέρα, κάποιος φίλος του τον ρώτησε:

- Γιατί το κάνεις αυτό, Χότζα;
- Το κάνω, απάντησε ο Χότζας, για να έχει τα μάτια του τέσσερα να μην σπάσει τη στάμνα. Γιατί μια φορά και έσπασε η στάμνα, τι ωφελεί πια και αν τον δείρω;

ΕΔΩ ΓΕΛΑΜΕ

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ
ΚΑΤΤΕΤΑΝΙΔΗ

ΟΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ
ΜΑΣ
ΓΡΑΦΟΥΝ 1

Κωνσταντής Λαχανάς Ο ήρωας της Σάμου του Γιάννη Γαλανού

Ο Κωνσταντής Λαχανάς υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες της Σαμιακής Εξέγερσης ενάντια στον τουρκικό ζυγό.

Αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στρατιωτικούς αρχηγούς της Επανάστασης του 1821.

Γεννήθηκε στο Βαθύ της Σάμου και το πραγματικό του όνομα ήταν Κωνσταντής Φώκος.

Μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία από τον Γεράσιμο Σβορώνο και ήταν ο πρώτος που στις 18 Απριλίου 1821 κήρυξε την Επανάσταση στην Σάμο, υψώνοντας τη σημαία της Επανάστασης.

Ο Κωνσταντής Λαχανάς ήταν Σαμιώτης καπετάνιος, από τους πρωτεργάτες της εξέγερσης της Σάμου κατά των Τούρκων τον Απρίλιο του 1821. Μετά την Απελευθέρωση, υπηρέτησε ως αξιωματικός της Εθνοφυλακής.

Ο αγώνας για την ένωση με την Ελλάδα δεν είχε αίσιο τέλος και στην Σάμο επιβλήθηκε το ηγεμονικό καθεστώς το 1834, υπαγόμενο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η Ηγεμονία δείχνοντας τη μικροψυχία της, καταδίκασε σε ισόβια εξορία τους πρωτεργάτες του αγώνα, μεταξύ των άλλων και τον Κωνσταντή Λαχανά. Τους ακολούθησαν και οι πιο φιλελεύθεροι Σαμιώτες, που αυτοεξορίστηκαν από την Σάμο. Ο Κωνσταντής Λαχανάς

και η οικογένειά του το καλοκαίρι του 1834 μετέβηκαν στην ελεύθερη Ελλάδα.

Η ελληνική κυβέρνηση, αναγνωρίζοντας τους αγώνες του Κωνσταντή Λαχανά, τον τίμησε με το βαθμό του Ταγματάρχη της Εθνοφυλακής.

Με το θάνατό του, στις 19 Δεκεμβρίου 1842, η ελληνική κυβέρνηση τον κήδεψε δημοσία δαπάνη και η γενέτειρά του, το Βαθύ της Σάμου, τιμώντας τον, τοποθέτησε στη θέση Πηγαδάκι την προτομή του. Παράλληλα, το χωριό του, Κιλκίς Λαχανάς, έλαβε το όνομά του. Ο γιος του Γεώργιος Λαχανάς, τα άρματα του πατέρα του, το σπαθί του Νικοτσάρα και άλλα πολεμικά κειμήλια, τα παρέδωσε στην Ελληνική Κυβέρνηση και εκτίθενται στο Εθνικό Πολεμικό Μουσείο.

"Η Κατάρα της Μάνας" του Λευτέρη Δημητριάδη

Ένα έργο σχεδόν άγνωστο, που "γέμιζε" τις βραδιές στα θερινά караγκιοζοθέατρα. Πάνε αρκετά χρόνια από τότε που πρωτοάκουσα την ηχογράφηση της παράστασης δια στόματος Βάγγου, πιθανόν καταγεγραμμένη στο θέατρο "Πλαζ Βοτσαλάκια" στον Πειραιά.

Από την πρώτη στιγμή λοιπόν, μου κέντρισε το ενδιαφέρον η ιδιαίτερη πλοκή του έργου, καθώς

ξεχωρίζει από όλα τα υπόλοιπα. Ένα έργο, το οποίο περιέχει ταυτόχρονα δράση, μυστήριο, αγωνία, δράμα "flashbacks" όπως θα λέγαμε σήμερα, τα οποία προβλήθηκαν στο πανί του Καραγκιόζη πολύ πριν από τον κινηματογράφο. Τα χρόνια πέρασαν και είπα ότι ήρθε επιτέλους η ώρα, οπότε ξεκίνησα την προετοιμασία της παράστασης. Το γύρισμα ήταν απαιτητικό, πολύωρο και φυσικά κουραστικό, όμως κατάφερα να αποδώσω το έργο όσο καλύτερα μπορούσα σε μια ας πούμε "ψηφιακή εκδοχή", η οποία εύχομαι να βάλει ένα λιθαράκι στην προσπάθεια που γίνεται από λίγους συναδέλφους να μεταφερθεί ο Καραγκιόζης στην παλιά του αίγλη, (όσο είναι κάτι τέτοιο δυνατό στην εποχή μας) και να δείξουμε ότι δεν υπάρχει μόνο ο "παιδικός" Καραγκιόζης, που παίζεται σήμερα κατά κόρον, αλλά υπάρχει και μια άλλη μεριά στην τέχνη αυτή, που πολύς κόσμος δεν γνωρίζει.

και

ΤΟΝ ΦΤΗΝΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ ΤΟΝ ΤΡΩΝΕ ΟΙ ΛΥΚΟΙ Αλογόκριτη γνώμη, του Μιχαήλ Ν. Ζαχαρή

Οι "χρυσές" εποχές του Καραγκιόζη και των παλαιών караγκιοζοπαιχτών, πέρασαν ανεπίστρεπτες...

Ένα λαϊκό οικογενειακό θέαμα κατέληξε να έχει γίνει στην εποχή μας ένα σύγχρονο "σίρκο".

Χάθηκε το νόημα της ψυχαγωγίας (ψυχή και άγω= η αγωγή της ψυχής) και περάσαμε στο στάδιο της "ψυχαγωγίας", της ψυχρής αγωγής (ο όρος αδόκιμος). Μια τέχνη που μεγάλωσε γενιές και γενιές, έφτασε τώρα πια σε ένα σημείο να καταστρέφεται από σημερινούς "τυχοδιώκτες", οι οποίοι αντί να ψυχαγωγούν τους μικρούς και τους μεγάλους, ψυχραίνουν τις ψυχές του λαού με το έργο τους, αλλά και δημιουργούν ακόμα μεγαλύτερο πρόβλημα στους ίδιους τους συναδέλφους τους, παίζοντας για τόσο χαμηλά ποσά που αγγίζουν τα όρια της τρέλας, προσβάλλοντας πρώτα και κύρια τον ίδιο τους τον εαυτό, τους συναδέλφους τους και την ίδια την τέχνη που υπηρετούν!

Οι τιμές πήραν την κατιούσα (τουλάχιστον 50% από τα προηγούμενα χρόνια), κάτι το οποίο οι ίδιοι οι "επαγγελματίες" ξεκίνησαν (το θέμα είναι ξεκάθαρα επαγγελματικό και δεν αφορά εξωτερικούς παράγοντες).

Μερικοί "καλλιτέχνες", λοιπόν, προκειμένου να "χωθούν" στις δημόσιες και ιδιωτικές τάξεις που αποζητούν, ξεπουλήσαν με φτηνό και άθλιο τρόπο τον εαυτό τους στο κεφάλαιο (που ήταν ήδη ξεπουλημένος) και ξεζούμισαν μια τέχνη, αφήνοντας τους συναδέλφους τους στο περιθώριο, χωρίς να τους ενδιαφέρει τίποτα άλλο πέραν της σσέπης τους.

Αυτή η αντισυναδελφική και απάνθρωπη συμπεριφορά έναντι στους συναδέλφους και στον ελληνικό λαό δεν πρέπει να αφήσουμε να συνεχιστεί.

Και ρωτώ:

Τι πρέπει να γίνει, ώστε να αλλάξει όλο αυτό και να βγει ο Καραγκιόζης από το "κώμα" που τον έριξαν και να κρατηθεί ζωντανός ανά τους αιώνες;

"Απόδοτε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι", εάν δεν είναι πλέον αργά...

ΟΙ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ
ΜΑΣ
ΓΡΑΦΟΥΝ 4

ΤΑΣΟΣ ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ

Ποίημα, έμπνευση κατά την κατασκευή φιγούρας

Αμάν

Έτσι και βάλεις
το κολάν
και το μαύρο σου
μπουφάν
βλέμματα πάνω σου κολλάν
είσ' η καλύτερη μακράν
Αμάν Και το όνομά σου όλοι ρωτάν
για ένα σου βλέμμα αυτοί διψάν
τρίβουν τα μάτια στο συμβάν
όλοι για σένανε μιλάν
Αμάν Όλοι επάνω σου κοιτάν
και να σε ρίξουνε τολμάν

τέτοιο κορμί δεν το ξεχνάν
κι όλοι σου λένε σ' αγαπάν
Αμάν Όλα τ' αμάξια σταματάν
γέροι και νέοι χαιρετάν
με πόθους για σένα ξευχτάν
τέτοια δε γνώρισαν καμιάν
Αμάν Βγαίνεις και σε κυνηγάν
όλοι για σένα συζητάν
και εσέ παρακαλάν
να σε παν σε ρεστοράν
Αμάν Θεσπέσιο θέαμα δωρεάν
και γλυκιά σαν κρουασάν
αισθήματα που μου ξυπνάν
τέτοια χείλη πού πουλάν;

ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΣ

Κάθε Δευτέρα και Παρασκευή
στα «ΞΥΛΙΝΑ» Καισαριανής
Και κάθε Τετάρτη περιοδεία
στις γειτονιές της Καισαριανής

Κάθε
βράδυ
ώρα
0:30

ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ ΜΑΣ ΣΤΕΛΝΕΙ

